

ROBERT LOUIS STEVENSON

Den ejendommelige sag om
Dr. Jekyll
og Mr. Hyde

OVERSAT AF
HENRIK G. POULSEN

FORLAGET VANDKUNSTEN

Historien om døren

Advokat, Mr. Utterson var en mand med et markeret ansigt, der aldrig lyste op i et smil; kølig, kortfattet og hæmmet i samtale; reserveret med sine følelser; lang, mager, tør og kedelig, og alligevel på en måde tiltrækkende. I venskabeligt lag, når vinen havde smagt ham, udstrålede hans blik noget overordentlig menneskeligt; noget der egentlig aldrig fandt udtryk i hans tale, men som ikke kun viste sig i disse tavse signaler i hans ansigt efter en middag, men oftere og med større styrke i hans væremåde. Han levede nøjsomt; drak gin, når han var alene, for at beherske sin forkærlighed for årgangsvine; og selvom han kunne lide at gå i teateret, havde han ikke sat sine ben i et i tyve år. Men han var anerkendt for sin forståelse for andre; og filosoferede, sommetider næsten med misundelse, over de store mængder åndelig energi, der medgik ved deres misgerninger; og var i alle ydertilfælde mere tilbøjelig til at være hjælpsom end til at være fordømmende. »Jeg hælder til den kætterske Kain,« som han plejede at sige på sin aka-vede facon: »Jeg lader min medbroder gå til grunde, som det passer ham.« Af denne årsag faldt det ofte i hans lod at være det sidste hæderlige bekendtskab og den sidste positive indflydelse i livet for de mennesker, der var på vej mod bunden. Og over for denne gruppe viste han aldrig den mindste forandring i sit væsen, så længe de havde ærinde på hans kontor.

Denne prisværdige adfærd faldt utvivlsomt Mr. Utterson let, han var i hvert fald tilbageholdende; og selv hans venskaber syntes at være baseret på en lignende tolerant imødekommethed. Det er karakteristisk for beskedne mennesker, at de accepterer den færdigetablerede vennekreds, tilfældet rækker dem; og således også med advokaten. Hans venner var personer fra hans egen familie eller dem, han havde kendt længst; og hans hengivenhed voksede ligesom ved-bend med årene, den fordrede ingen særlige egenskaber af

sin genstand. Deraf utvivlsomt også de bånd, der knyttede ham til hans fjerne slægtning, den kendte selskabsmand Richard Enfield. For mange var det en gåde, hvad disse to kunne se i hinanden eller hvilke interesser, de kunne have tilfælles. Det hed sig fra dem, der mødte dem på deres spadsereture om søndagen, at de ingenting sagde, så ud til at kede sig umådeligt og hilste på enhver af deres bekendte, som de mødte, med åbenlys lettelse. På trods heraf lagde de to mænd den største vægt på disse udflugter, anså dem for at være ugens højdepunkt og gav ikke alene afkald på selkabelighed, men satte endog forretningsmæssige hensyn til side for at kunne nyde dem uforstyrret.

På en af disse ture faldt deres vej gennem en sidegade i et af de travlere kvarterer i London. Gaden var snæver, og hvad man kalder stille, men havde et blomstrende forretningsliv om hverdagen. De handlende havde medgang, så det ud til, og gjorde sig allesammen umage i håbet om at gøre det endnu bedre ved at bruge en del af deres fortjeneste på at gøre sig til for kunderne; således at udstillingsvinduerne på dette strøg kunne minde om en række smilende ekspeditricer. Selv om søndagen, når den skjulte sine mere åbenlyse attributter og lå forholdsvis ubefærdet hen, lyste den op i kontrast til sine snuskede omgivelser, ligesom en brand i en skov; og med sine nymalede vinduesskodder, velpoleerede messingskilte og hele indtryk af liv og properhed fangede den øjeblikkeligt den spadserendes fornøjede blik.

To numre fra et gadehjørne, til venstre og mod øst, blev husrækken afbrudt af indgangen til en gård, og nøjagtig på dette sted skød en bestemt, dyster bygningsblok sin gavl ud mod gaden. Den var to etager i højden; fremviste ikke noget vindue, intet andet end en dør i stueetagen og et nøgent fremspring af misfarvet mur ovenover; og bar i alle træk præg af nærig og vedvarende vanrøgt. Døren, som hverken var udstyret med klokke eller dørhammer, var anløbet og afskallet. Løsgængere trykkede sig i nichen og strøg tændstikker på dørfyldingen; børn legede butik på trinene; skoledrengene skar i traværket med deres lomme-

knive; og i henved en generation var ingen dukket op for at jage disse ubudne gæster væk eller bøde på deres hærgen.

Mr. Enfield og advokaten befandt sig på den anden side af gaden; men da de var lige ud for indgangen, pegede den første med sin spadserestok.

»Har du nogensinde lagt mærke til den dør der?« spurgte han; og da hans ledsager svarede bekræftende, tilføjede han, »Inde i mit hovede er den knyttet til en meget mærkelig historie.«

»Jaså!« sagde Mr. Utterson med et let ændret tonefald, »og hvad gik den ud på?«

»Jo, det gik sådan her for sig,« svarede Mr. Enfield: »jeg var på vej hjem fra et sted langt Fanden i vold henad klokken tre om morgenen en mørk vinternat, og min vej faldt gennem en bydel, hvor man bogstaveligt talt ikke så andet end gadelygter. Gade efter gade, og alle mennesker lå og sov – gade efter gade, og oplyst som til en procession, og det hele så tomt som en kirke – indtil jeg til sidst kom i det humør, hvor man lytter og lytter og begynder at længes efter at se en politibetjent. Lige pludselig så jeg to skikkelser: den ene en lille mand, som humpede af sted mod øst med stor fart, og den anden en pige på en otte-ti år, som kom løbende så hurtigt hun kunne gennem en tværgade. Nå, men de to stødte naturligvis ind i hinanden på hjørnet; og nu kommer den frygtelige del af historien; for manden trampede fuldstændig ligeglad henover kroppen på barnet og lod hende ligge skrigende tilbage på jorden. Det lyder ikke af noget særligt, når man hører det, men det var forfærdeligt at se på. Det var ikke som et menneske; det var snarere som en Satans molok. Jeg råbte gevalt og satte efter den herre og tog ham i kraven og førte ham tilbage til stedet, hvor der allerede havde samlet sig en lille skare om det skrigende barn. Han var helt kold og gjorde ingen modstand, men sendte mig et blik så modbydeligt, at jeg kom til at svede over hele kroppen. De mennesker, der var stimlet sammen, var pigens familie; og kort efter sluttede den læge sig til, som hun var sendt i byen efter. Nå, pigen var ikke

kommet noget særligt til, det var ifølge doktormanden mest forskrækkelse; og der skulle man så tro, at den historie var ude. Men der var noget særligt. Jeg havde følt væmmelse ved manden fra det første blik. Det havde barnets familie også, hvad der kun er naturligt. Men i lægens tilfælde slog det mig som noget specielt. Han var af den sædvanlige, forretningsmæssige medicinerlags, ikke nogen særlig alder eller type, med en stærk Edinburgh-accent, og så følsom som en sækkepipe. Men, forstår du, doktormanden havde det ligesom os andre: hver gang han kikkede på min fange, kunne jeg se, at han fik kvalme og blev helt hvid i ansigtet af bare lyst til at slå ham ihjel. Jeg vidste, hvad han tænkte, og han vidste, hvad jeg tænkte; og da det jo ikke kunne nytte noget at myrde ham, gjorde vi det næstbedste. Vi fortalte manden, at vi både kunne og ville lave sådan en ballade af historien, at hans navn ville komme til at stinke fra den ene ende af London til den anden. Hvis han overhovedet havde nogen venner eller anseelse, skulle vi sørge for, at han mistede begge dele. Og hele vejen igennem, medens vi bøjede det for ham i glødende jern, måtte vi holde kvinderne på afstand af ham, så godt vi kunne, for de var som rasende furier. Jeg har aldrig set så hadefulde ansigter; og der stod manden midt i det hele, med en slags spotsk, satanisk kulde – også bange, det kunne jeg se – men med en evne til at bevare fatningen, siger jeg dig, som virkelig var Satans. »Hvis De vælger at slå mønt af dette uheld,« sagde han, »er jeg naturligvis forsvarsløs. Intet menneske ville ønske sig andet end at undgå skandale,« siger han. »Nævn Deres krav.« Nå, vi trak ham op til ethundrede pund til pigens familie; han var helt tydeligt ude på at knibe uden om; men der var noget ved os allesammen, der varslede ulykker, og til sidst gav han op. Det næste var at få fat i pengene; og hvor tror du, han førte os hen andet end lige netop til dette sted med døren? – fremdrog en nøgle, gik ind og kom straks efter ud igen med et beløb på ti pund i guldmønter og en check på resten, trukket på Coutt's, at betale til ihændehaveren og underskrevet med et navn, jeg ikke kan afsløre, selvom det

er en af pointerne ved historien; men det var i hvert fald et navn, der er overordentlig kendt og ofte i avisen. Det var en pebret sum; men signaturen var god for mere end det, hvis den altså var ægte. Jeg tillod mig at gøre den herre opmærksom på, at hele affæren virkede temmelig apokryf; og intet menneske i det virkelige liv går ind ad en bagdør klokken fire om morgenen og kommer ud igen med en check fra en anden på lige ved ethundrede pund. Men han tog det koldt og roligt. »De kan slappe helt af,« siger han; »jeg bliver hos Dem, til banken åbner, og indløser checken selv.« Så tog vi allesammen af sted, lægen, og barnets fader og vores ven og jeg selv, og tilbragte resten af natten på mit kontor; og gik den næste dag efter at have spist morgenmad i flok og følge hen til banken. Der indleverede jeg selv checken og fortalte, at jeg havde overvejende grunde til at tro, at den var falsk. Ikke det mindste. Checken var ægte.«

»Ak, ak, ak!« sagde Mr. Utterson.

»Jeg kan mærke, at du tænker det samme, som jeg gør,« sagde Mr. Enfield. »Ja, det er en snavs historie. For min mand var af en slags, som man ikke kan have nogetsomhelst at gøre med, et virkelig afskyeligt individ; og den person, som udstedte checken, er selve indbegrebet af hæderlighed, berømt ovenikøbet, og (hvad der gør det endnu værre) af den slags, som øver gode gerninger, som man siger. Pengeafpresning, tænker jeg; en hædersmand, man trækker penge ud af næsen på for hans ungdoms forsyndelser. Jeg kalder som følge heraf stedet med døren for afpresningshuset. Og forstår du, så er det endda langt fra hele forklaringen,« tilføjede han; og faldt ved disse ord i dybe tanker.

Af hvilke han blev vækket af Mr. Utterson, som pludselig spurgte: »Og du ved ikke, om udstederen af checken bor der?«

»Ikke noget særlig sandsynligt sted, vel?« svarede Mr. Enfield. »Men jeg lagde tilfældigvis mærke til hans adresse; han bor på en eller anden plads.«

»Og du har aldrig forhørt dig om – stedet med døren?« sagde Mr. Utterson.